BAŞYAZI

Yerimizde sayıyoruz

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve
Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi
baskanlik@tobb.org.tr

Yurt içi tasarruf oranımız az ve artmak bir yana azalmaya da devam ediyor. Halen %14'lerde dolanıyor. Son 30 yılda ise neredeyse yarı yarıya azaldı. Bu nedenle büyüme için el parasına muhtaç durumda kalıyoruz. Bu yüzden de, **uzun süre arka arkaya yüksek oranlarda büyüyemiyoruz.** Son altı yıldır kişi başı milli gelirimiz 10 bin dolarda takıldı kaldı. Yani yerimizde sayıyoruz.

2014 yılını bitirip 2015 yılına başlıyoruz. Geride bıraktığımız 2014 yılını nasıl geçirdik diye baktığımızda, söylenebilecek en olumlu ifade vasat bir yıl olduğudur. 2014'ün bir diğer önemli özelliği de, 2023 hedeflerinin artık çok uzağında kaldığımızın açıkça ortaya çıkmasıdır.

Eskiden Türkiye ekonomisiyle ilgili en çok söylenen ifadelerden biri dinamik bir ekonomi olduğumuzdu. Küresel kriz öncesinde yılda ortalama %6 civarında büyüyen ekonomimiz, küresel krizin etkisiyle önce küçülme yaşadı. Arkasında artan küresel likiditenin hızla artması ve içerde kamu idaresinin iç tüketime verdiği destekle hızla toparlandık.

İki yıl üst üste %9'a yakın büyüme sağlandı. Ama bunun bedeli hızla artan cari açık ve dış borç stoku oldu. Yani el parasıyla büyümüştük. Bunun sürdürülmesinin zorluğu bir tarafa, artan kırılganlık ekonomik istikrar için ciddi bir tehdit haline gelmişti.

Sonrasındaysa kısmen içerde gönülsüzce alınan tedbirler ve kısmen de uluslararası likiditenin azalmaya başlamasıyla iç tüketim yavaşlatıldı. İhracattaki artışla birlikte ekonomide dengelenme süreci başladı. 2014 bu dengelemenin devam ettiği bir sene oldu. Ama ekonomideki yapısal sorunlar devam ettiği ve yapısal reformlar bir kaç seneden beri ötelendiğinden bu dengelenme hem yavaş, hem yetersiz kaldı.

Küresel kriz öncesinde Türkiye ekonomisi bir puan büyürken, cari açık da yaklaşık bir puanın altında gerçekleşiyordu. Küresel kriz sonrasında bu tablo daha da bozuldu. Şimdi cari açığa karşı sağlanan büyüme oranı yarıya düştü. Yani iki açık veriyorsak, ancak bir büyüyebiliyoruz.

Neden böyle oluyor? Gayet basit bir nedenle. Bizim yurt içi tasarruf oranımız az ve artmak bir yana azalmaya da devam ediyor. Halen %14'lerde dolanıyor. Son 30 yılda ise neredeyse yarı yarıya azaldı. Bu nedenle büyüme için el parasına muhtaç durumda kalıyoruz. Bu yüzden de, uzun süre arka arkaya yüksek oranlarda büyüyemiyoruz. Son altı yıldır kişi başı milli gelirimiz 10 bin dolarda takıldı kaldı. Yani yerimizde sayıyoruz.

2014 Türkiye ekonomisinin yeni bir dengeye doğru gidişini gösterdi. Daha az dinamik daha çok vasat bir denge. Türkiye ekonomisi uzun dönem ortalamalarının altında büyüyeceği, cari işlemler açığınınsa uzun dönem ortalamaları düzeyinde seyredeceği yeni bir dengeye oturacakmışız gibi görünüyor. Bu duruma hemen iyi ya da kötü olarak bakmamalı. Gözüken durum bu. Son iki yıldır böyleydik, önümüzdeki iki yıl da böyle olacağı gözüküyor.

Açıklanan son büyüme rakamları, Türkiye ekonomisinin hedefteki %4'lük büyümeye ulaşmak bir yana, %3'ü bile tutturmada zorlanacağını gösteriyor.

2015 yılı için de benzer bir durum sözkonusu. Bu yüzden uzun süre sonra ilk defa işsizlik oranımız %10'u geçti. İlginçtir, battı denilen Avrupa Birliği'nde de bu oran aynı.

ABD ekonomisi toparlanmaya başladıkça, ABD'nin para politikası normale dönüyor. Bunun ilk etkilerini zaten döviz kurlarında gördük. ABD faiz oranı 2015 yılında yükselmeye başlayınca, etkiyi daha da yakından hissedeceğiz. Bu olumsuz etkiyi yalnızca biz değil, bütün gelişmekte olan ülkeler hissedecek. Bu noktada, ülkeler ne kadar iyi yönetildiklerine göre birbirlerinden ayrılacaklar.

Cari işlemler açığımız, beklenmedik bir piyango gibi gelen petrol fiyatındaki düşüşe rağmen hâlâ uzun dönem ortalamasının altına inmeyecek gibi duruyor. Dünyada toplam ihracatının en az üçte ikisi ham petrolden oluşan 23 ülke var.

Türkiye bu 23 ülkeye yıllık toplam 50 milyar dolarlık ihracat yapıyor. Düşen petrol bir taraftan ithalat faturamızı azaltırken, petrol ihraç eden ülkelerin azalan geliri, daha az ithalat, yatırım, turizm şeklinde olumsuz etkilere de yol açabilecek.

Uzun süredir vurguluyoruz. Türkiye yapısal reformlar konusunda rehavete kapıldığı, Avrupa Birliği sürecini göz ardı ettiği için ekonomideki yapısal sorunlara odaklanamıyor. Ama biz sorunları unutsak da, göz ardı etsek de onlar yok olmuyor. Birikmeye devam ediyor. Faturası daha az büyüme, daha az istihdam, daha az refah olarak önümüze konuyor. Atalarımızın dediği gibi, tedbirde kusur edince takdire bahane bulmamalı.

Özetle 2015 yılı tedbirli olmayı elden bırakmamız gereken bir yıl. Hem kamu idaresi hem de şirketlerimiz düşük büyüme ortamında nasıl iyi yönetim gösterebiliriz konusunda odaklanmak durumunda.

2015 YILI TEDBİRLİ OLMAYI ELDEN BIRAKMAMIZ GEREKEN BİR YIL. **HEM KAMU İDARESİ HEM DE ŞİRKETLERİMİZ DÜŞÜK BÜYÜME ORTAMINDA NASIL İYİ YÖNETİM GÖSTEREBİLİRİZ** KONUSUNA ODAKLANMAK DURUMUNDA.